

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

ارسلان علی محمد صالح

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

امامان اهل بیت علیهم السلام
در گفتار اهل سنت

داود الهامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امامان اهل بیت علیهم السلام در گفتار اهل سنت (امام محمد باقر علیه السلام)

نویسنده:

داود الهامی

ناشر چاپی:

مکتب اسلام

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	امامان اهل بیت علیهم السلام در گفتار اهل سنت
۶	مشخصات کتاب
۶	فضائل امام باقر
۶	عبدالله بن عطا مکی
۶	احمد بن تیمیه الحرانی (متوفی ۷۲۸ هـ)
۶	احمد بن محمد ابن خلکان (۶۸۱ - ۶۰۸ هـ)
۷	عطار نیشابوری (۶۲۷ - ۵۱۳ هـ)
۷	عبدالله بن أسعد الیافعی (متوفی ۷۵۵ هـ)
۸	شهاب‌الدین احمد بن حجر الهیثمی، مصری سعدی (۹۷۳ - ۹۰۹ هـ)
۸	ابوالعباس احمد بن یوسف القرمانی (متوفی ۱۰۱۹ هـ ق)
۹	عبدالحی بن العماد الحنبلی (متوفی ۱۰۸۹ هـ)
۹	عبدالرحمن الشرقاوی (۱۲۲۷ - ۱۱۵۰ هـ)
۹	السید عقیفی از علمای ازهر
۹	محمد بن موسی الدمیری الشافعی (متوفی ۸۰۸ هـ)
۹	عبدالعزیز سید الأهل
۱۰	فضل الله بن روزبهان خنجی اصفهانی
۱۱	درویش حسین کربلائی تبریزی (م ۹۴۴)
۱۲	پاورقی
۱۳	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

امامان اهل بیت علیهم السلام در گفتار اهل سنت

مشخصات کتاب

سرشناسه : الهامی، داود، - ۱۳۱۶

عنوان و نام پدیدآور : امامان اهل بیت علیهم السلام در گفتار اهل سنت / تحقیق و نگارش داود الهامی

مشخصات نشر : مکتب اسلام، ۱۳۷۷.

مشخصات ظاهری : ص ۵۲۸

شابک : ۹۶۴-۹۱۵۵۰-۰-۷۱۲۵۰۰ ریال ؛ ۹۶۴-۹۱۵۵۰-۰-۷۱۲۵۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فهرست نویسی قبلی

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس

موضوع : ائمه اثنا عشر -- فضائل

موضوع : ائمه اثنا عشر -- احادیث اهل سنت

رده بندی کنگره : BP۳۶/۵ الف ۷ الف ۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۵

شماره کتابشناسی ملی : م ۷۷-۱۵۹۰۵

فضائل امام باقر

عبدالله بن عطا مکی

یکی از شخصیت‌های برجسته و دانشمندان بزرگ عصر امام باقر علیه السلام بود، می گوید: «ما رأیت العلماء عند أحد أصغر علما منهم عند أبي جعفر علیه السلام و لقد رأیت الحکم عنده كأنه متعلم» [۱]. «علماء و دانشمندان را پیش هیچ کس حقیرتر و کم رنگ‌تر از آنچه در پیش ابوجعفر علیه السلام بودند، ندیدم». «حکم بن عتیبه» را با آن مرتبه‌ی علی که در میان مردم داشت، در برابر آن جناب همچون کودکی دیدم که پیش روی استاد خود نشسته باشد.

احمد بن تیمیه الحرانی (متوفی ۷۲۸ هـ)

بنیانگذار مسلک وهابیت و مؤلف کتاب «منهاج السنه النبویه فی نقض کلام الشیعۀ» که آن را در رد کتاب «منهاج الکرامۀ» علامه‌ی «حلی» نوشته و در آن از روش انتقاد منطقی منحرف شده و روش فحش و دشنام را در پیش گرفته و خلاف ضروریات دینی را حاوی می‌باشد چنانکه از کتاب «سبل الهدی» نقل است که در تطهیر اوساخ منکرات این کتاب، آب دریاها کافی نیست. او درباره‌ی [صفحه ۳۲۶] امام باقر علیه السلام در عبارت کوتاهی چنین می‌نویسد: «ابوجعفر محمد بن علی من خیار أهل العلم و الدین و قیل انما سمی الباقر لأنه بقر العلم» [۲]. «ابوجعفر محمد بن علی از نخبگان اهل علم و دین است و بدان دلیل که شکافنده‌ی علوم اسلامی بود، باقر نامیده شده است».

احمد بن محمد ابن خلکان (۶۸۱ - ۶۸۰ هـ)

«ابن خلکان» از مشاهیر مورخین و قضات و علمای نامی قرن هفتم هجری و در اصول اشعری و در فروع شافعی مذهب بود و کتاب «وفیات الأعیان و أبناء الزمان» از او است. «ابن خلکان» که با تمام عظمت علمی‌اش از متعصبین اهل سنت بوده و بیش از حد طریق عصیبت می‌پیمود، درباره‌ی امام باقر علیه‌السلام می‌نویسد: «ابوجعفر محمد بن زین‌العابدین علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب رضی الله عنه؛ الملقب بالباقر. أحد الأئمة الاثني عشر فی اعتقاد الامامیه و هو والد جعفر الصادق و كان الباقر عالما سیدا کبیرا و انما قيل له الباقر لأنه تبقر فی العلم، ای توسع، و التبقر: التوسع و فيه يقول الشاعر: یا باقر العلم لأهل التقی و خیر من لبی علی الأجل [۳]. «ابوجعفر محمد بن زین‌العابدین... ملقب به «باقر» یکی از ائمه‌ی دوازده‌گانه در اعتقاد شیعه‌ی امامیه و پدر (امام) جعفر صادق علیه‌السلام می‌باشد و باقر علیه‌السلام عالم بزرگ و سید عظیمی بود و به این جهت به او «باقر» گفته می‌شد که علم را می‌شکافت و به آن توسعه می‌داد. [صفحه ۳۲۷] شاعر در وصف او چنین گفته: ای شکافنده‌ی علم برای پرهیزگاران و ای بهترین کسی که بر کوههای حجاز لبیک گفتی».

عطار نیشابوری (۶۲۷ - ۵۱۳ هـ)

«محمد بن ابراهیم» ملقب به «فریدالدین» معروف به «شیخ عطار» از اکابر مشایخ صوفیه و صاحب کتاب «تذکره الأولیاء» است. وی در پایان کتابش با وصف حال حضرت امام باقر علیه‌السلام به آن حسن ختام بخشیده و چنین می‌نویسد: «ذکر امام محمد باقر علیه‌الرحمه؛ آن حجت اهل معاملات؛ آن برهان ارباب مشاهدت؛ آن امام اولاد نبی؛ آن گزیده‌ی احفاد علی؛ آن صاحب باطن و ظاهر؛ ابوجعفر محمد باقر رضی الله عنه به حکم آن که ابتداء این طائفه از جعفر صادق کرده شد که از فرزندان مصطفی است علیه السلاة و السلام. ختم این طائفه هم بر ایشان کرده می‌آید. گوین که کنیت او ابو عبدالله بود و او را «باقر» خواندندی مخصوص بود به دقائق علوم و لطائف اشارت و او را کرامات مشهور است به آیات باهر و براهین زاهر و می‌آرند در تفسیر این آیت که: (فمن یکفر بالطاغوت و یومن بالله) فرموده است که بازدارنده‌ی تو از مطالعه حق طاغوت است بنگر تا چه محجوبی بدان حجاب از وی بازمانده‌ی به ترک آن حجاب بگوی که به کشف ابدی برسی و محجوب ممنوع باشد و ممنوعی نباید که دعوی قربت کند. نقل است که از یکی از خواص او پرسیدند که او شب چون می‌گذراند گفت: چون از شب لختی برود او از اوراد فارغ شود به آواز بلند گوید: الهی و سیدی شب در آمد و ولایت تصرف ملوک به سر آمد و ستارگان ظاهر شدند و خلایق بخفتند و به نوم درها فرو بستند و پاسبانان بر گماشتند و آنها که بدیشان حاجتی داشتند، فرو گذاشتند. بار خدایا تو زنده و پاینده و بیننده‌ای. غنودن بر [صفحه ۳۲۸] تو روا نیست. و آن که تو را بدین صفت نداند هیچ نعمت را مقرر نیست تو آن خداوندی که رد سائل بر تو روا نباشد، آن که دعا کند از مؤمنان بر درگاهت، سائل را باز نداری. بار خدایا چون مرگ و گور و حساب را یاد کنم چگونه از دنیا بهره‌ی پس از تو خواهم از آن که تو را دانم و از تو جویم از آن که تو را می‌خواهم راحتی در حال مرگ بی‌برگ و عیش در حال حساب بی‌عفاف این می‌گفتی و می‌گریستی تا شبی او را کسی گفت: یا سیدی چند گوئی؟ گفت: ای دوست یعقوب را یک یوسف گم شده چنان بگریست علیه‌السلام که چشمهایش سفید شد من ده کس از اجداد خود یعنی حسین علیه‌السلام و قبیله‌ی او را در کربلا گم کرده‌ام از آن کی در فراق ایشان دیده‌ها سفید کنم و این مناجات به عربی بود و به غایت فصاحت. ما ترک تطویل کرده معانی آن را به پارسی آوردیم تا مکرر نشود و به جهت تبرک ختم کتاب را ذکر او کردیم این بگفت و جان به حق تسلیم کرد رضی الله عنه و عن أسلافه و حشرنا مع أجداده و معه آمین یا رب العالمین..» [۴].

عبدالله بن أسعد الیافعی (متوفی ۷۵۵ هـ)

صاحب کتاب «مرآة الجنان و عبرة الیقضان فی معرفة ما یعتبر من حوادث الزمان و تقلب أحوال الانسان» که به تاریخ یافعی معروف

است درباره‌ی امام باقر علیه السلام چنین می‌نویسد: «ابوجعفر الباقر محمد بن زین العابدین علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب رضوان الله علیهم. أحد الأئمة الاثنی عشر فی اعتقاد الامامیة و هو والد جعفر الصادق علیه السلام، لقب بالباقر، لأنه بقر العلم أى شقه و توسع فيه... و فيه يقول الشاعر: یا باقر العلم لأهل التقی و خیر من لبی علی الأجل [۵]. [صفحه ۳۲۹]» ابوجعفر باقر محمد فرزند زین العابدین علی فرزند حسین بن علی بن ابیطالب - رضوان خدا بر همه‌ی آنها باد - یکی از ائمه‌ی دوازده گانه در اعتقاد امامیه است او پدر جعفر صادق و ملقب به «باقر» بود او را به این جهت «باقر» گفته‌اند که علم را شکافت و توسعه داد درباره‌ی او شاعر گوید: ای شکافنده‌ی علم برای پرهیزگاران و ای بهترین کسی که بر کوههای حجاز لبیک گفتی».

شهاب‌الدین احمد بن حجر الهیثمی، مصری سعدی (۹۷۳ - ۱۰۹۹ هـ)

دانشمندی شافعی مذهب و بر خلاف «ابن حجر عسقلانی» نسبت به مذهب اهل سنت بسیار متعصب بود و بر همین صدد کتاب «الصواعق المحرقة» را در رد شیعه به رشته‌ی تحریر کشیده است او درباره‌ی امام باقر علیه السلام می‌نویسد: «الامام العظیم؛ المجمع علی جلالته و فضله؛ ورث أباه عبادة و علما و زهادة؛ ابوجعفر محمد الباقر؛ سمي بذلك من بقر الأرض أى شقها و أثار مخبئاتها و مكانها؛ فلذلك هو أظهر من مخبئات كنوز المعارف و حقائق الأحكام و الحكم و اللطائف ما لا يخفى الا علی منطمس البصيرة أو فاسد الطویة و السريرة و من ثم قيل فيه باقر العلوم و جامعه شاهر علمه و رافعه؛ صفا قلبه و زكا علمه و عمله و طهرت نفسه و شرف خلقه و عمرت اوقاته بطاعة الله و له من الرسوم فی مقامات العارفين ما تكل عنه السنة الواصفين و له كلمات كثيرة فی السلوك و المعارف لا تحتملها هذه العمالة» [۶]. «امام و پیشوای بزرگ که عظمت و فضلش مورد اتفاق همگان است عبادت و علم و زهد را از پدرش به ارث برده است. ابوجعفر محمد باقر علیه السلام به این جهت «باقر» نامیده شده است که گشاینده‌ی دریچه‌های دانش و شکافنده‌ی مشکلات علوم بود. او به اندازه‌ی گنجهای پنهان معارف و [صفحه ۳۳۰] دانشها را آشکار ساخته و حقائق احکام و حکمتها و لطائف دانشها را بیان نموده که جز بر عناصر بی‌بصیرت یا بد سیرت پوشیده نیست و برای همین است که وی را شکافنده و جامع علوم و برافرازنده‌ی پرچم دانش خوانده‌اند. قلبش روشن و علم و عملش زیاد و نفسش پاکیزه و رفتار و اخلاقش پسندیده بود و عمر خود را در طاعت خدا سپری نمود در مقامات عارفین او را آداب و رسومی است که زبان مداحان و توصیف کنندگان از بیان آن عاجز است و کلمات زیادی پیرامون سیر و سلوک و معارف از او به جا مانده که این مقام گنجایش ذکر آنها را ندارد».

ابوالعباس احمد بن یوسف القرمانی (متوفی ۱۰۱۹ هـ ق)

معروف به «احمد بن سنان» دمشقی قرمانی مکنی به «ابوالعباس»، منشی اوقات مکه و مدینه بوده و مؤلف کتاب «اخبار الدول و آثار الأول» که به تاریخ قرمانی معروف است. «إنما سمي الباقر لأنه بقر العلم و قيل: لقب بالباقر لما روی عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال: قال رسول الله صلى الله عليه و آله یا جابر یوشک أن تلحق بولد من ولد الحسين اسمه کاسمی، یبقر العلم بقرا. أى یفجره تفجیرا. فاذا رأیته فاقراه منی السلام. قال جابر: فاخر الله مدتی حتی رأیت الباقر فاقراه السلام عن جده محمد صلى الله عليه و آله. و لم یظهر عن أحد من ولد الحسن و الحسين من علم الدین و السنن و علم القرآن و السیر و فنون الاداب ما ظهر عن أبی جعفر الباقر علیه السلام روی عنه فی معالم الدین بقایا الصحابة، و وجوه التابعین» [۷]. او را بدان جهت «باقر» نامیدند که علم را شکافت و گفته شده برای این ملقب به «باقر» گردید که از «جابر بن عبد الله انصاری» روایت شده است از رسول خدا صلى الله عليه و آله که به او فرمود: تو زنده می‌مانی تا فرزندی از فرزندان حسین علیه السلام را که همانم من است، دیدار کنی او علم دین را به [صفحه ۳۳۱] خوبی می‌شکافد آنگاه که دیدارش کردی، سلام مرا به او برسان. «جابر» گفت: خداوند عمر مرا به تأخیر انداخت تا این که امام باقر علیه السلام را دیدم و سلام جدش رسول خدا صلى الله عليه و آله را به او رساندم». «قرمانی» می‌گوید: «از هیچ یک از فرزندان

حسن و حسین علیهما السلام از علم دین و سنت پیامبر و قرآن و سیره و فنون ادب به مقداری که از ابوجعفر باقر علیه السلام به ظهور رسیده است، ظاهر نشده و باقی مانده‌ی صحابه و بزرگان تابعین از وی نقل حدیث کرده‌اند.

عبدالحی بن العمد الحنبلی (متوفی ۱۰۸۹ هـ)

صاحب کتاب «شذرات الذهب فی أخبار من ذهب» گوید: «کان من فقهاء المدینة، و قیل له الباقر، لانه بقّر العلم. ای شقه و عرف اصله و خفیه و توسع فیه و هو أحد الأئمة الاثنی عشر علی اعتقاد الامامیه. و له کلام نافع فی الحکم و المواعظ منه: أهل التقوی أیسر أهل الدنیا مؤنة و أكثرهم معونة، أن نسیت ذکروک و ان ذکرت اعانوک قوامین بحق الله قوالین بأمر الله. و منه: انزل الدنیا کمنزل نزلته و ارتحلت عنه، أو کما اصبته فی منامک فاستیقظت و لیس معک منه شیء» [۸]. او از فقهای مدینه بود و بدان جهت او را باقر لقب دادند که علم را شکافت و اصول و خفایای آن را آشکار نمود و به آن توسعه داد او یکی از ائمه‌ی دوازده گانه به اعتقاد امامیه است. سخنان مفید و متین در حکمت و مواعظ از او رسیده است که از جمله آن سخنان زیر است: افراد با تقوی سهل المنال‌ترین و کم خرج‌ترین و در عین حال پرفائده‌ترین مردم دنیا [صفحه ۳۳۲] هستند. و اگر چیزی را فراموش کنی آنها تو را بدان تذکر می‌دهند و اگر به یاد داشته باشی، کمکت می‌کنند از حق خدا زیاد سخن می‌گویند و بر پا دارنده‌ی امر الهی هستند. و نیز فرموده: دنیا را مانند منزلی بدان که ساعتی در آن توقف کرده و سپس از آن کوچ می‌کنی یا مانند ثروتی بدان که در خواب بدان رسیده‌ای و وقتی بیدار می‌شوی خیری از آن نمی‌بینی».

عبدالرحمن الشرقاوی (۱۲۲۷ – ۱۱۵۰ هـ)

شیخ «عبدالله بن حجازی بن ابراهیم» معروف به «شرقاوی» شافعی شیخ جامع ازهر. مؤلف «ربیع الفؤاد فی ترتیب صلوات الطریق و الأوراد» درباره‌ی امام باقر علیه السلام گفته است: «الامام محمد الباقر هو أعلم أهل زمانه بالقرآن و تفسیره و بالحديث و الفقه» [۹]. «امام باقر علیه السلام أعلم اهل زمان خود به قرآن و تفسیر آن و حدیث و فقه بود».

السید عقیفی از علمای ازهر

«محمد الباقر هو ابن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب، لقب بالباقر لأنه تبقر فی العلم، ای توسع فیه.. و کان عالما کبیرا سید بنی هاشم» [۱۰]. «محمد باقر، فرزند علی بن حسین بن علی بن ابیطالب بدان دلیل به «باقر» ملقب شده است که شکافنده و توسعه دهنده‌ی علم... و عالم بزرگ و سید بنی هاشم بود». [صفحه ۳۳۳]

محمد بن موسی الدمیری الشافعی (متوفی ۸۰۸ هـ)

«دمیری» از اکابر علما و فقهای شافعی است که در تمامی فنون متداول زمان خود مهارتی به سزا داشت و «حیاء الحيوان» از تألیفات اوست. و درباره‌ی امام باقر علیه السلام می‌نویسد: «قلیل لمحمد بن علی زین العابدین بن الحسین الباقر، لأنه بقّر العلم، ای شقه و دخل فیه مدخلا بلیغا..» [۱۱]. «به محمد بن علی زین العابدین بن حسین «باقر» گفته می‌شود برای این که علم را شکافت و از راهی رسا به آورد شد».

عبدالعزیز سید الأهل

صاحب کتاب «جعفر بن محمد، الامام الصادق علیه السلام»: «و ما لبث محمد بن علی أن ظهر بالعلم و الزهد و الفضل و السؤود، ثم ما لبث ان تحول الیه الفضل کله، فلم يظهر علی أحد من ولد الحسن و الحسين من علم الدین و السنن و علم القرآن و السیر و فنون الأدب و البلاغة ما ظهر من محمد بن علی ثم تبقر محمد فی العلم و توسع فیہ حتی سمي بالباقر و هو لقب لم يسبقه الیه أحد ثم شب فی رعیة أبیه بالمدينة... عالما و زاهدا جوادا. أما علما فقد رأى العلم اعلی من العبادة قيمة و أجل قدرا. و أما زهدا فقد كان رأیه فی الدنیا رأى جده علی.. و أما جودا فقد كان مع كثرة عیاله و توسط حاله، یجود بما یسد الخلء و بما یغنی من الفقر كان یجود بمئات الدراهم و الوفها فاذا رأى المعروف مستوجبا الخروج من المال کله بذل المعروف و لو لم یبق عنده شیئا» [۱۲]. [صفحه ۳۳۴]

«محمد بن علی علیه السلام بی درنگ به علم و زهد و فضل و برتری نمایان شد، سپس طولی نکشید که فضیلت و کمال به تمام معنی به سوی وی تغییر مسیر داد به طوری که ظاهر نشد بر کسی از فرزندان حسن و حسین علیهما السلام از علم دین و سنن و علم قرآن و سیره و فنون ادب و بلاغت آنچه که بر محمد بن علی علیه السلام ظاهر شد و سپس آن حضرت علم را شکافت و به آن توسعه داد تا آنجا که «باقر» نامیده شد و این لقبی است که کسی قبل از او بدان لقب ملقب نشده بود و زیر نظر پدرش در مدینه بزرگ شد در علم و زهد و بخشندگی به مقام بلندی رسید. اما از لحاظ علم، او علم را از عبادت گرانیهاتر و ارزنده تر می دانست و اما از نظر زهد، نظرش درباره‌ی دنیا همان نظر جدش علی علیه السلام بود اما از لحاظ جود و سخاوت، با این که عائله‌ی زیادی داشت و از لحاظ امکانات مالی متوسط بود، ولی آن قدر سخاوتمند و بخشنده بود که فقری را از فقر نجات می داد و صدها و بلکه هزاران درهم احسان می کرد و اگر مورد را زیاد مستحق می دید، هر چه در توان داشت، احسان می نمود».

فضل الله بن روزبهان خنجی اصفهانی

در شرح صلوات امام باقر علیه السلام می نویسد: «اللهم صل و سلم علی الامام الخامس، الطیب الطاهرة النور الباهرة؛ السیف الشاهر؛ البدر الزاهر؛ العزیز القادر؛ الغالب القاهر؛ حارز المزايا و المآثر، صاحب المناقب و المفاخر؛ جامع الواح العلوم بلا تکسب الدفاتر؛ محیی معارف النبی الفاکر؛ وارث الامامة کابرا عن کابر؛ أبی جعفر محمد الباقر؛ العبد الصالح؛ ابن زین العابدین علی علیه السلام؛ وارث النبی الشفیع؛ و الوصى المنیع المقبور مع أبیه بالقیع». «امامت امام باقر علیه السلام به نص امام زین العابدین ثابت شده و به آیاتی که دلالت بر امامت او می کند و آن حضرت را القابی است «الطیب الطاهرة» اشاره به عصمت آن حضرت که از لوازم امامت است «النور الباهرة» او نور روشن است و اشاره به انکشاف باطن و اطلاع آن حضرت از امور مغیبه، به تعلیم الهی که از اوصاف ائمه است». [صفحه ۳۳۵]

یکی از محبان اهل بیت روایت کرده که وقتی از دروازه‌ی بقیع بیرون رفتم متوجه «عوالی» مدینه بودم که خرما به سلم بخرم در بیرون دروازه، امام محمد باقر علیه السلام را دیدم که از «عوالی» باز می گشت و به شهر می رفت. گفتم: السلام علیک یا بن رسول الله، جواب سلام داد و فرمود: به کجا می روی؟ گفتم: به عوالی می روم خرما به سلم بخرم. فرمود: امسال از ملخ ایمن شده‌اید. این سخن فرمود و به شهر رفت من آمدم خرما به سلم خریدم. چون وقت خرما شد، ملخ آمد و هر چه سبز بود تمامی بخورد و این از آیات علوم غیبیه بود که از نور باطن آن حضرت ظاهر شد [۱۳]. شخص دیگری روایت کرده که یکبار در وسط روز از مدینه به قبا می رفتم حضرت امام محمد باقر علیه السلام را دیدم که از زراعت باغ خود باز می گشت و بدن مبارک آن حضرت سنگین بود و عرق می ریخت و بر دو غلام تکیه فرموده بود. از خاطرم گذشت که مردی بزرگ از اکابر بنی هاشم جهت حرص بر دنیا در روزی چنین گرم زحمت می کشد، چون این معنی از خاطرم خطور کرد، مرا پیش خود طلبید و فرمود: (ان بعض الظن اثم) ما جهت اتفاق بر ضعف و مساکین این چنین زحمت می کشیم نه به جهت حرص بر دنیا. گفتم: ای پسر رسول خدا! توبه می کنم و او توبه‌ی مرا قبول فرمود [۱۴] «السیف الشاهر» شمشیری است کشیده بر دشمنان. اشاره است به کمال علم و حجت آن حضرت، و یا اشاره است به صلابت آن حضرت در دین، و آن که او بر دشمنان خدا شمشیر کشیده بود و لذا «حجاج بن یوسف» و

«عبدالملک مروان» هر چند قصد آن حضرت کردند، مغلوب شدند. «البدر الزاهر» او مانند ماه شب چهارده روشن است. اشاره به جمال آن [صفحه ۳۳۶] حضرت است چنانچه روایت کرده‌اند که روی مبارک آن حضرت همچون ماه می‌درخشید. «العزیز القادر»؛ «الغالب القاهر». او عزیز و توانا و غالب و فاتق بر اعداء است. در روایت صحاح آمده که حضرت امام محمد باقر علیه‌السلام به مجلس «حجاج» - علیه اللعنه و العذاب - رفت و حجاج در همه‌ی علوم از آن حضرت سؤال کرد تا آخر پرسید که بدترین قبائل عرب کدام قبیله‌اند؟ آن حضرت فرمود: قبیله‌ی تو که ثقیف است و حجاج را سرزنشها کرد و ظلم و جور او را با او باز گفت و بر حجاج غالب آمد. «حارز المزیای و..» آن حضرت جامع مزیت‌ها و بزرگی‌هاست که اثر آن در دنیا باقی است و صاحب منقبتها و فخرهاست که در عالم مشهور و مذکور است. و این اشاره به مناقب حسبی و نسبی آن حضرت است که ذات شریفش را حاصل بوده. «جامع الواح العلوم..» جامع لوح‌های علوم است بی‌آنکه متحمل زحمت کسب علم از دفترها شود. این اشاره است به کمال علم آن حضرت. «جابر بن عبدالله» رضی الله عنه روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: تو یکی از فرزندان مرا درخواهی یافت که نام او موافق نام من باشد و او شکافد علم را شکافتنی و او را بدین جهت باقر لقب شده و معنی باقر شکافنده است. دیگر آن حضرت به «جابر» فرمود: چون او را بینی سلام مرا به او برسان و در صحیح مسلم به اسناد خود روایت کرده که از حضرت امام محمد بن علی باقر علیه‌السلام که او فرمود: من با جماعتی پیش «جابر بن عبدالله انصاری» رفتم و او بسیار پیر شده بود و چشم او پوشیده، از هر یک می‌پرسید که تو چه کسی هستی؟ تا نوبت به من رسید پرسید تو چه کسی هستی؟ گفتم: من محمد بن علی بن الحسین ام، بسیار خوشوقت شد و گفت: خوش آمدی ای برادرزاده‌ی [صفحه ۳۳۷] من، و مرا پیش طلبید و چون گره بر سینه‌ی من بود باز گشود دست مبارک بر سینه‌ی من مالید. گفتم: مرا خبر ده از حج پیغمبر صلی الله علیه و آله پس حدیث حج را تمام از برای من باز گفت آن حدیث بسیار طولانی است و تمامی در صحیح مسلم از روایت امام محمد باقر علیه‌السلام که از «جابر بن عبدالله انصاری» روایت فرمود، ثابت است [۱۵]. علمای حدیث و ائمه‌ی فقه، بسیار فوائد علوم از آن حدیث مبارک استنباط فرموده‌اند. «محبی معارف النبی..» احیاء کننده‌ی معارف پیامبر صلی الله علیه و آله و صاحب فخر و شرف. و این اشاره است بدان که دقائق علوم و معارف رسول خدا صلی الله علیه و آله در دوران امامت آن حضرت تازه شد مردم از آن فائده‌ها بردند چنانکه گفته‌اند از ائمه‌ی تابعین هیچ کس را آن مقدار روایت و درایت نیست که آن حضرت را بود. آن حضرت صاحب میراث امامت است از بزرگ به بزرگ، یعنی از پدران بزرگ آن حضرت میراث امامت به ارث برده. یعنی پدران آن حضرت همه امام بوده‌اند. کنیت او ابوجعفر و لقبش باقر است که پیامبر کرم صلی الله علیه و آله این لقب را به او داده و عبدصالح هم از القاب اوست. او وارث پیغمبر شافعت کننده و وصی صاحب عزت و مناعت است و او با پدرش مدفون در بقیع است و آن صندوق مطهر که رشک صندوق آسمان و مخزن جواهر حکمت و ایمان است، بر بالای ایشان نهاده‌اند و ابواب رحمت از آن قبه‌ی مقدسه بر عالم گشاده‌اند. «اللهم صل علی سیدنا محمد و آل سیدنا محمد سیما الامام الطهر الطاهر محمد الباقر و سلم تسلیما» [۱۶]. [صفحه ۳۳۸]

درویش حسین کربلائی تبریزی (م ۹۴۴)

درباره‌ی امام باقر علیه‌السلام می‌گوید: «ذكر الامام الهمام؛ قمر الأقطار؛ و نور الأنوار؛ و سید الأبرار؛ و قائد الأخیار؛ الامام الباقر؛ و الطهر الطاهر؛ و النجم الظاهر؛ و البحر الزاخر؛ السید الوجیه و الامام انبیہ؛ المدفون عند أبيه؛ الحبر الملی عند العدو و الولی؛ ابی جعفر محمد بن علی». وی امام پنجم است از ائمه‌ی اثنی عشر «المعروف بالباقر، سمی بذلك لأنه بقر العلم أي شقه فعرف اصله و علم خفيه. و تبقر فی العلم ای توسع و بقر عن العلوم: فتش عنها» و مادر وی ام عبدالله بنت الحسن بن علی بن ابیطالب است. «و هو أول علوی ولد بین علویین، تابعی جلیل؛ امام بارع؛ مجمع علی جلالته؛ معدود فی فقهاء المدينه و ائمتهم...». و فی کتاب «کشف المحجوب» حضرت امام باقر علیه‌السلام مخصوص بود به دقائق علوم و لطائف اشارات اندر کتاب خدای عزوجل، وی را کرامات

مشهور است و آیات ازهر و براهین انور گویند که: ملکی وقتی قصد هلاک وی کرد کس فرستاد تا وی را حاضر کردند چون به نزدیک وی درآمد از وی عذر خواست و هدیه داد و به نیکوئی باز گردانید. چون وی برفت، گفتند: ایها الملک قصد هلاک وی داشتی اکنون تو را با وی دیگر گونه دیدیم چه حال بود؟ گفت: چون وی به نزدیک من درآمد دو شیر دیدم یکی بر راست و دیگر بر چپ وی، مرا می گفتند که: اگر تو قصد وی کنی ما تو را هلاک کنیم. و از وی روایت کنند که وی گفته: اندر تفسیر قول خدای عزوجل (فمن یکفر بالطاغوت و يؤمن بالله) قال: کل من شغلک عن مطالعة الحق فهو طاغوتک. باز دارنده‌ی تو از مطالعه‌ی حق طاغوت تو است. نگر تا به چه چیز محجوبی، بدان حجاب از وی باز مانده‌ی ترک آن حجاب بگوی تا به کشف ابد برسی، محجوب ممنوع باشد و ممنوع را نرسد که دعوی قربت کند. [صفحه ۳۳۹] و یکی از خواص محمد بن علی الباقر علیه السلام روایت کند که: چون از شب لختی بشدی و وی از اوراد فارغ گشتی آواز بلند برآوردی و گفتی: الهی و سیدی شب اندر آمد و ولایت تصرف ملوک بسر آمد و ستارگان بر آسمان هویدا شدند و خلق جمله بختند و صورت مردمان بیارامید و چشمشان بخت و مردمان از در خلق رمیدند و بنوامیه درهای خود را بستند و پاسبان بر گماشتند و آنان که بدیشان حاجتی داشتند حاجات خود فرو گذاشتند بار خدایا تو زنده و پاینده و بیننده و داننده‌ای، غنودن و خواب بر تو روا نیست و آن که تو را بدین صفت شناسد به هیچ نعمت سزا نیست. ای آن که چیزی تو را از چیز دیگر باز ندارد. و شب و روز اندر لقای تو خلل نیارد، درهای رحمت تو گشاده است بر آن که تو را دعا کند و خزینهایت به جمله صرف آن است که بر تو ثنا گوید، تو آن خداوندی که رد سائل بر تو روا نباشد آن که دعا کند از مؤمنان و بر درگاهت سائل را بازدارنده‌ی نیست و نباشد از خلق زمین و آسمان. بار خدایا چون مرگ و گور و حساب را یاد کنم چگونه دل را به دنیا شاد کنم؟ و چون نامه را یاد کنم چگونه با چیزی از دنیا قرار گیرم؟ و چون ملک الموت را یاد کنم چگونه از دنیا بهره پذیرم؟ پس از تو خواهم از آنچه تو را دانم و از تو جویم از آنچه تو را می خوانم راحتی اندر حال مرگ بی عذاب، و عیش اندر حال حساب بی عقاب. این جمله می گفتی و گریستی تا شبی وی را گفتم: یا سیدی و سید آبائی چند گوئی و تا کی خروش کنی؟ فرمود: ای دوست، یعقوب را یک یوسف گم شد، چندان بگریست که چشمهای مبارکش سفید گشت و من هیچده کس را با جد خود حسین علی و قتیلان کربلا- علیهم السلام گم کرده‌ام که از آن باری نباشم که اندر فراق ایشان چشمها سفید کنم و السلام و الاکرام. و از آن حضرت کرامات بسیار و خرق عادات بی شمار در کتب معتبر مذکور و مسطور است از آن جمله ابوبصیر روایت می کند که نزد ابی جعفر [صفحه ۳۴۰] امام محمد باقر علیه السلام شدم و گفتم: شما ناید وارثان رسول خدا؟ گفت: آری. گفتم: اکنون شما قادرید بر آن که مردگان را زنده کنید و آن که داء برص را بسازید؟ گفت: آری به فرمان خدای تعالی. آن که مرا گفت: به نزدیک من آی یا ابامحمد نزدیک وی شدم دست به روی و چشم من مالید، چشم روشن گشت چنان که آفتاب دیدم و زمین و خانه‌ها و هر چه در آن خانه بود دیدم. آن که مرا گفت: دوست می داری که همچنین باشی و تو را باشد آنچه مردمان را بود و بر تو بود آنچه برایشان بود روز قیامت، یا همچنان کوری که بودی و تو را بود بهشت خالص؟ گفتم: همچنان شوم که بودم. وی دست بر چشم بسود همچنان شدم که بودم. صاحب «روضات الجنان» پس از ذکر چند کرامت از آن حضرت، در پایان می نویسد: «کرامات و خرق عادات آن حضرت زیاده از آن است که در حیز تحریر و تقریر گنجد بدین قدر اختصار کرد» [۱۷].

باورقی

[۱] مرآة الجنان، ج ۱، ص ۲۴۸ - تذکرة الخواص، ص ۳۳۷، طبع نجف.

[۲] منهاج السنة النبویة، ج ۲، ص ۱۲۳ - طبع مصر، سال ۱۳۲۱.

[۳] و فیات الأعیان، ج ۳، ص ۳۱۴، ش ۵۳۲.

- [۴] تذکره الأولیاء، ج ۲، ص ۲۸۵ - ۶.
- [۵] مرآة الجنان، ج ۱، ص ۲۴۷.
- [۶] الصواعق المحرقة، ص ۱۲۰.
- [۷] اخبار الدول، ص ۱۱۱.
- [۸] شذرات الذهب، ج ۱، ص ۱۴۹.
- [۹] جريدة الأهرام المصرية، مورخ، ۱۸ / ۸ / ۱۹۷۸، ص ۱۰.
- [۱۰] مجلة الازهر، ج ۵، عام ۱۳۵۸ ه ق.
- [۱۱] حياة الحيوان، ج ۱، ص ۱۳۵.
- [۱۲] كتاب جعفر بن الامام الصادق، ص ۲۱، طبع مصر، سال ۱۳۸۴.
- [۱۳] وسیله الخادم الى المخدم، ص ۱۸۶ و ۱۸۷.
- [۱۴] وسیله الخادم الى المخدم، ص ۱۸۶ و ۱۸۷.
- [۱۵] صحیح مسلم، ج ۸، ص ۱۷۰ و ۱۹۶ - شرح النووی، طبع بیروت، ۱۴۰۷ ه ق.
- [۱۶] وسیله الخادم الى المخدم، ص ۱۹۱ - ۱۸۵.
- [۱۷] روضات الجنان، روضه هشتم، ج ۲، ص ۴۰۶ - ۴۰۲.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البيت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن

منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

(الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
(ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه
(ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
(د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

(ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
(و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)
(ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
(ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

(ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
(ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسير المنسوب إلى الإمام العسكري عليه السلام: امام حسين عليه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بداند، نگاه می دارد و با حجت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

اصفهان

فائز

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹